

Projektipäällikkö Mika Lehtonen

2.11.2009

HE 106/2009 VP, ASELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

Hallituksen esityksellä ehdotetaan saatettavaksi voimaan YK:n tuliasepöytäkirjan sekä EU:n asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin edellyttämät muutokset. Lisäksi ampuma-aselakiin esitetään tehtäväksi muun muassa seuraavia kansallisista syistä johtuvia muutoksia.

Ampuma-aselain käsiaseita eli pistooleita, pienoispistooleita, revolvereja ja pienoisrevolvereja koskevia säännöksiä ehdotetaan uudistettaviksi:

- Luvan näihin asetyyppeihin saisi jatkossa vain 20 vuotta täyttänyt henkilö.
- Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella hankkimisluvan voisi saada vain henkilö, joka olisi yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäsen.
- Metsästysperusteella luvan saisi vain henkilö, joka esittää riistanhoitoyhdistyksen antaman todistuksen harrastuksestaan.
- Käsiaseluvan saisi ensiksi enintään viiden vuoden määräaikaisena lupana. Tämän jälkeen luvanhaltijan tulisi esittää viiden vuoden välein todistus aktiivisesta harrastuksestaan.

Luvanhakijan ja -haltijan henkilökohtaisen sopivuuden valvontaa ehdotetaan tehostettavaksi.

- Lupaviranomainen saisi puolustusvoimilta luvanhaltijasta palveluksen suorittamista ja palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja.
- Asevelvollisen luvanhakijan olisi lupaa hakiessa esitettävä selvitys suoritetusta palveluksesta taikka sen lykkäyksen tai keskeytyksen syystä.
- Luvanhakija ehdotetaan veloitettavaksi suorittamaan hänen henkilökohtaista sopivuuttaan mittaavan soveltuvuustestin.
- Lupaviranomaiselle ehdotetaan oikeutta saada luvanhakijasta ja -haltijasta terveystietoja hänen suostumuksellaan. Suostumuksen antamatta jättäminen olisi peruste olla antamatta lupaa tai peruste peruuttaa voimassa oleva lupa.
- Terveystietojen ammattihenkilölle ehdotetaan oikeutta tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka ei olisi sopiva aseluvan haltijaksi.

Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa muutokset siten, että ampuma-aseella tapahtuvan harrastustoiminnan jatkuminen turvataan.

Tietojensaantioikeus puolustusvoimilta

Poliisilain 35 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 3 momenttiin lisättäisiin poliisille oikeus saada asevelvollisuuden suorittamista ja palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja luvanhakijasta ja -haltijasta. Asevelvollisuuden suorittamista koskevia tietoja olisivat tieto palveluksen suorittamisesta ja sen ajankohdasta sekä keskeytyksestä ja sen perusteesta. Palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja olisivat kaikki kutsunnassa, ennen palvelusta sekä sen aikana ja jälkeen saadut tiedot. Keskeytyspäätöksestä ilmenevää keskeytyksen syytä ei pidettäisi

terveystietona, jonka saamiseen edellytyksenä olisi esityksen mukaan aina henkilön suostumus.

Asevelvollisuuslakiin esitetään vastaavasti lisättäväksi 97 a §, jonka mukaan asevelvollisrekisteristä voidaan antaa salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja asevelvollisen luvanhakijan ja -haltijan palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta tämän sopivuuden arviointia varten. Sotilasviranomainen voisi antaa tiedon myös oma-aloitteisesti, jos sotilasviranomaisen arvion mukaan on perusteltua syytä epäillä, että asevelvollinen on sopimaton ampuma-aseluvan haltijaksi.

Tuliasepöytäkirjan vaatimukset

Merkinnät

Esityksen valmistusmerkintää sekä valtion varastoista merkitsemättömiä aseita pysyvään yksityiseen käyttöön luovutettaessa tehtävää täydennysmerkintää koskevat merkintävelvoitteet koskisivat ehdotuksen 17 §:n 1 momentin 6 ja 8 kohtien sekä 110 b §:n perusteella myös puolustusvoimia sen ollessa valmistajana tai luovuttajana. Koska puolustusvoimilla ei ole ampuma-aseiden valmistusta ja sen aseissa pääsääntöisesti on valmistusmerkintä, esityksen käytännön vaikutukset jäisivät vähäisiksi. Merkintävaatimukset perustuvat tuliasepöytäkirjaan.

Deaktivointi

Ampuma-aseiden deaktivointisäännöksiä esitetään tiukennettavaksi siten, että deaktivoinnin voisi tehdä ainoastaan ampuma-aseen valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen luvan saanut ase-elinkeinonharjoittaja. Puolustusvoimat jäisi tältä osin edelleen lain soveltamisalan ulkopuolelle, joten se voisi edelleen deaktivoida aseitaan. Deaktivointia koskevat tekniset vaatimukset annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Ne tiukentuisivat tuliasepöytäkirjaan ja asedirektiiviin perustuen siten, että aseiden osat eivät olisi enää irrotettavissa toisistaan. EU:n komission tulee laatia yhtenäinen deaktivointistandardi.

Ikäraajat

Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin (2008/51/EY) mukaan lupa ampuma-aseen hallussapitoon voidaan antaa alle 18-vuotiaalle direktiivissä säädetyin edellytyksin. Direktiivin mukaan lupa ampuma-aseen hankkimiseen voidaan antaa alle 18-vuotiaalle vain, jos hankkiminen tapahtuu muuten kuin ostamalla. Voimassa oleva ampuma-aselaki ei täytä asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin vaatimuksia siltä osin kuin se sallii ampuma-aseen ostamalla tapahtuvan hankinnan 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneelle.

Hallitus esittää, että asedirektiivin muutoksen edellyttämä muutos ampuma-aselakiin toteutetaan siten, että ampuma-aseen hankkimisluvan alaikärajaksi säädetään 18 vuotta ja käsiaseiden osalta 20 vuotta. Huoltajien suostumuksella

rinnakkaislupa haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen voidaan antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten myös 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää luvan saajaa koskevat edellytykset. Rinnakkaislupajärjestelmä turvaa 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneiden metsästysmahdollisuudet, se on selkeä ja korostaa tällaisen henkilön huoltajan tai muun lähipiiriin kuuluvan täysi-ikäisen henkilön vastuuta nuoren metsästäjän tai urheiluampujan ohjauksessa.

Jotta nuoren harrastaminen olisi mahdollista siinäkin tapauksessa, että hänen lähipiirissään ei ole henkilöä, joka harrastaisi metsästystä tai urheiluammuntaa, esitetään lisättäväksi uusi hankkimislupaa koskeva lupaperuste. Hankkimislupa voitaisiin antaa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussa pidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten.

Lopuksi

Esityksen ikärajamuutoksia ja käsiaseiden luvansaantia tiukentavien ehdotusten merkitys reserviläisurheiluun ja -toimintaan on kokonaisuudessaan vähäinen. Pitkien aseiden luvansaantia ei rajoitettaisi. Henkilön sopivuuden selvittämistä koskevat hallituksen esityksen säännökset koskevat myös niitä luvanhakijoita ja -haltijoita, joilla lupaperusteena on reserviläisurheilu.

LIITE

Eräitä keskeisiä virhekäsityksiä esityksen sisällöstä

Esityksen säännöksillä ei ole vaikutusta ilma-aseiden luvanvaraisuuteen. Ehdotettu 2 §:n muutos edellyttää, että esine on muunnettavissa ampuma-aseeksi ilman erityistietoja tai -taitoja. Ilma-aseeseen on tehtävä laukaisukoneisto sekä patruunapesä, jonka tekeminen ilman erityistietoja ja -taitoja ei ole mahdollista.

Ehdotetut muutokset eivät johda putkenpätkien tai vastaavien esineiden luvanvaraistamiseen. Edellä selostettu muunnettavuussäännös ei koske aseiden osia eikä piipun määritelmään ehdoteta muutosta.

Ehdotus ei sisällä kotietsintäoikeutta. Säilytystilojen tarkastusoikeus edellyttää ilmoitusta 2 viikkoa ennalta, se voi kohdistua vain säilytyksen tarkastamiseen eikä sen tekemiseen saa käyttää voimakeinoja.

Suomen ampuma-aselainsäädäntö ei esityksen voimaantulon jälkeenkään olisi kansainvälisesti arvioituna poikkeuksellisen tiukka, ei edes käsiaseiden osalta.